

Kartläggning av bemötandet av utlandsveteraner efter hemkomst från missionsområde.

Bakgrund

Sveriges Veteranförbund Fredsbaskrarna har i samarbete med Educator Human Resources initierat en webbaserad undersökning i syfte att kartlägga bemötandet från myndigheter och allmänhet efter hemkomst från tjänstgöring utomlands.

Undersökningen pågick under perioden den 28 juni – 31 december 2012 med ett utskick till 1044 veteraner. Undersökningen har i sin helhet besvarats av 786 personer vilket innebär en svarsfrekvens på 75%.

Deltagare

Vi uppmanade veteraner att besvara undersökningen via vår medlemstidning Fredsbaskern, vår hemsida, Twitter och Facebook. Av de som svarade på enkäten var närmare 70% medlemmar i förbundet och övervägande män. Respondenterna är sprida mellan missioner som Gaza 1957 och Afghanistan idag.

Generellt bemötande

En majoritet av de tillfrågade (60%) uppger att de fått ett positivt bemötande med respekt och förståelse efter hemkomst. 40% uppger att de blivit bemötta med oförståelse, brist på respekt och ifrågasättanden.

Fritext svar

Utöver kategorifrågor har deltagarna i undersökningen också haft möjlighet att lämna fritextsvar. Här valde 513 personer (65%) att svara. En mycket stor del av svaren, närmare 50%, kan härledas till oförståelse och okunskap om varför Sverige deltar i den aktuella insatsen och de tillfrågade har konfronterats med att man är en mördare/legosoldat/och går i NATO/USA:s ledband. Ca: 15% har inte upplevt några negativa reaktioner genom att ha berättat om sin insats. Några har också blivit inbjudna att hålla föredrag i båda skolor och hos företag.

Här följer exempel på kommentarer, i huvudsak från allmänheten, som deltagarna i undersökningen fått höra.

Bra: främst människor med utländsk bakgrund tackar i princip för att man hjälper folk och länder i nöd. de är stolta över att Sverige gör något.

Dåligt: huvudsakligen etniska svenskar som ser en som barnamördare, ”varför är vi där och slösar pengar” varför slösar du din tid på sånt? varför har vi ett försvar. de verkar inte förstå skillnaden mellan vad soldaten gör och vem det är som ligger bakom ens uppdrag.

I mitt arbete träffar jag på många andra veteraner, vilket naturligtvis leder till ett självklart kontaktnät. I privatlivet träffar jag ibland på människor som ställer vänliga och nyfikna frågor, men också totalt oförstående och ibland närmast hat med frågor som ”Hur känns det att döda barn åt USA?”.

”Vad skulle du där och göra?” Är nog det vanligaste. Folk i allmänhet och i min närhet är varken intresserade eller tycker att utlandstjänst är något som man ska göra.

Vid båda mina insatser upplever jag att folk inte orkar lyssna och det gäller även de som verkar positivt inställda till våra insatser. Som kvinna som gjorde värnplikten under 90-talet är jag van vid att bli ifrågasatt och då blev stämningen ofta hätsk stämning.

De som inte själva gjort militärtjänst eller t.ex. jobbat utomlands i hjälp- eller katastrofarbete förstår ofta inte vad jag berättar. Att någon skjuter på en ambulans är obegripligt. Att veteraner ofta är i högre stressnivå något år efter hemkomst är svårt att ta in. Inte ovilja från omgivningen men okunskap.

Många gånger en attityd att ”du ska inte tro att du är nåt bara för att du gjort utlandstjänst”. Detta trots att jag inte på något vis tror att jag är speciell pga min utlandstjänst utan mer har berättat om mina erfarenheter och upplevelser för att sprida lite mer kunskap. Eftersom jag ofta mött denna attityd är det numera mycket sällan jag nämner det för folk utanför den krets som själva har gjort utlandstjänst.

Varför vill man åka till Afghanistan och riskera sitt liv?

Att ständigt tvingas diskutera svensk politik och våra insatser utomlands, försvara dem

Okunskap och ingen förståelse

Grannfrun sa : Va fan hade du där nere att göra?

Ingen förståelse varför man gjort mission. En allmän negativ och oförstående inställning till att svenska soldater finns i olika insatser runt om i världen. Har väl egentligen bara fått positiva känslor från andra som varit ute eller på andra sätt själva varit på plats.

Många tycker det är fantastiskt att man varit i väg, men man vill inte lyssna mer än 30 sek

Blivit bemöt med stor respekt av folk som själva kommer från missionsområdet eller har släkt och vänner kvar där. ”Vanliga” människor har svårt att förstå dels

varför man åker ut och ibland även längtar tillbaka. Dom fokuserar mest på sina vardagsproblem.

Det är väldigt få som har en aning om vad det innebär att vara på mission. De som frågar är egentligen inte intresserade av svaren de får eller kan (naturligt nog) inte relatera till de svar det får. Som de flesta andra blir det lite för komplicerat att omfatta när jag försökt förklara vad jag varit med om. Och då vill jag tillägga att jag inte varit med om speciellt hotfulla situationer.

Har du dödat någon? Barnamördare!

Har många vänner som själva är veteraner, så gott stöd och förståelse från deras sida. Familjen "andas ut" och tar en till sig, visar intresse och försöker förstå... vilket inte alltid är lätt. Utomstående har noll intresse och liten förståelse. Har blivit kallad krigshetsare, barnamördare, stridspitt mm. Man rycker mest på axlarna.

Jag förväntas ha åsikter om Sveriges uppdrag i missionsområdet.

Man får många förutfattade påståenden. T.ex. att man bara åker ner för att man tycker om att döda. De frågar hur många man har dödat eller om man har sett många döda. Folk i allmänhet är inte speciellt intresserade om vad om händer svenska FN soldater.

Många blir imponerade av att är tjej och har varit på FN-tjänst:
Är lite dålig på att berätta för andra, jag vill inte verka märkvärdig

Jag har fått en ny karriär där mina missionserfarenheter spelade en stor roll till att jag fick jobbet.

Ingen förståelse för samhället vad vi har gjort och blivit utsatt för. Ingen arbetsgivare värdesätter heller erfarenheter. Man blir tyst och berättar inget

Dags att börja jobba efter "semestern". Bekanta och kollegor är jätteintresserade och frågar, men när man berättar tappar det intresset fort då de inte förstår...

Tjänstgjorde som 18-åring 1957-58 i Gaza och Sharm el Sheik. Snart 55 år har gått och minnena har därmed blivit något suddiga. Eftersom jag tillhörde 3. bataljonen var det mesta kring militära insatser utomlands fortfarande främmande för folk i allmänhet. De flesta var nyfikna, intresserade och respektfulla. Merparten av svenska folket hade vid den här tiden som längst besökt Norge och/eller Danmark. Hammarskjöld och FN stod ju dessutom då på sin höjdpunkt.

En av de vanligaste första frågorna: ”Oj... Har du dödat någon? Många ifrågasätter varför jag åkt dit, allt från att det skulle handla om att ”skjuta oskyldiga civila för USA:s räkning” till att det verkar väldigt farligt. Mer positiva har kommit från personer med mer kunskap om uppdraget, som gett beröm för en insats de inte skulle våga göra själva.

Bemötande från Försvarsmakten och annan myndighet

21 % anser att de blivit mindre bra eller dåligt bemötta av Försvarsmakten eller av annan myndighet. 79 % anser att de blivit mycket bra, bra eller godkänt bemötta av Försvarsmakten eller annan myndighet.

Efter senaste missionen som resulterade efter en kollegas bortgång vid en sprängolycka under ks-08 där jag sa upp mig med en månad kvar av tjänst så upplevde jag ingen förståelse från FM. Min fru var helt främmande för detta och hade det svårt att förstå hur jag mådde. Hon fick ingen hjälp över huvud taget från fm när jag kom hem. Ingen från förbandet hörde heller av sig efter hemkomsten. Min arbetsgivare stöttade mig bra och gör det fortfarande på ett bra sätt.

Senaste var Kongo 1961. Skadades svårt och inget som helst omhändertagande från Försvarsmakten eller andra myndigheter. Ingen hjälp eller stöd hemma efter mina svåra skador. Har dock nu i år fått Försvarets medalj i silver för sårade i strid, vilket gladdade mig alldeles oerhört. En fantastisk upplevelse i Stockholm.

Behandlas som skit av Försäkringskassan. Har inte fått hjälp ett dugg.

Välkommen hem efter semestern, Nu får Du visa vad Du går för innan vi löneförhandlar för dej, Svikare, Välkommen tillbaka till verkligheten o.s.v

Arbetskollegorna tror att man var på semester och tjänat mycket pengar, att det sociala livet är påfrestande finns ingen förståelse för och dom gör jämförelser med 2 veckors övning i England.

Upplever att anställda i FM de senaste 10 åren har gått från att se folk som varit utomlands som smitare till föregångsmän.

Ointresse, mina erfarenheter negligeras, även professionellt (jag är yrkesofficer)

Sammanställning av svar

Antal mottagare: 1044

Antal gånger dialogen öppnats: 1043

Antal personer som startat dialogen: 944

Svarsfrekvens beräknad på påbörjade: 90%

Antal personer som fullföljt dialogen: 786

Svarsfrekvens beräknad på fullföljda: 75%

Skickades: 2012-06-28

Stängs: -

Språk	Antal mottagare
Swedish	944

Civilstånd:

Gift		40% (316)
Sambo		24% (194)
Skild		6% (46)
Ensamstående		20% (160)
Egna barn		4% (30)
Partner med barn		4% (35)
Partner utan barn		2% (17)

Respondenter: 798

Har ditt civilstånd ändrats efter din utlandstjänstgöring?

Ja		48% (380)
Nej		52% (414)

Respondenter: 794

Hur har ditt civilstånd ändrats?

Gift		37% (139)
Sambo		24% (89)
Skild		17% (64)
Ensamstående		11% (42)
Partner med barn		8% (30)
Partner utan barn		3% (13)

Respondenter: 377

Nuvarande sysselsättning:

Anställd		79% (626)
Egen företagare		6% (45)
Arbetsökande		3% (20)
Sjukskriven		0% (1)
Sjukpensionär		1% (7)
Pensionär		9% (73)
Annat		2% (18)

Respondenter: 790

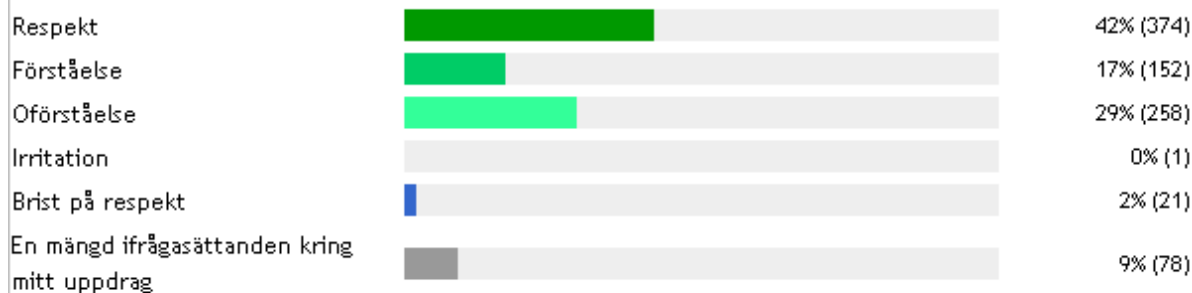
Är du sjukpensionär/sjukskriven på grund av din utlandstjänstgöring?

Ja		75% (6)
Nej		25% (2)

Respondenter: 8

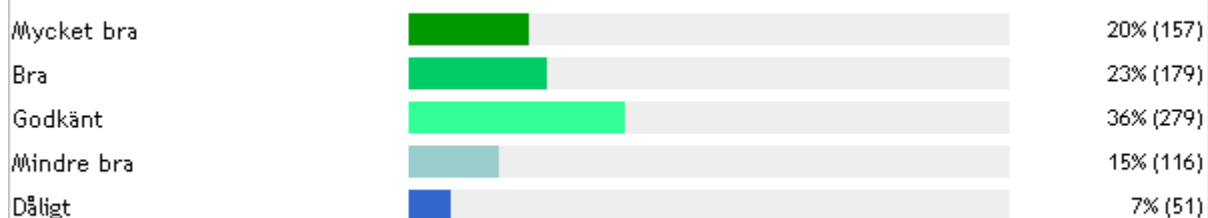

**Hur skulle Du beskriva att Du blir bemött i olika sammanhang när/om Du berättar att Du är veteran?
Jag blir bemött med:**

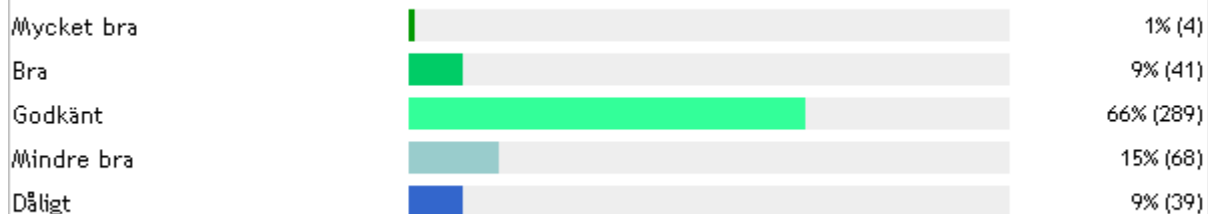
Respondenter: 884

Hur har du blivit bemött av Försvarsmakten?

Respondenter: 782

Hur har du blivit bemött av annan statlig myndighet?

Respondenter: 441

Är du engagerad i ett veteranförbund?

